

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an _____ 40 Lei.
Pe jumătate de an _____ 20 Lei.

Apare odată în săptămână:
DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și județ Nr. 266.

Nr. 1908/923.

Circulară

către toate oficiile protopresbiterale și parohiale din eparhia Aradului.

Înalt Preasfinția Sa Domnul arhiepiscop și metropolit, *Dr. Nicolae Bălan*, cu actul Nr. 105 din 12/25 Iunie a. c. ne comunică, că la 16/29 Iunie a. c. sa împlinit 50 de ani dela moartea Marelui nostru Arhiepiscop și Metropolit, *Andrei Șaguna* și că festivitățile comemorative, ce le va aranja biserica cu acest prilej, s'au amânat și astfel ele vor avea loc la 29 Iunie (12 Iulie st. nou) a. c., adică în ziua *Sfinților Apostoli Petru și Pavel*, după întoarcerea MM. LL. din Polonia, pentru că Majestatea Sa, gloriosul nostru Rege a binevoit a lua hotărîrea, să participe împreună cu Maiestatea Sa Regina, cu Altețele Lor Regale Principele moștenitor, Principesa moștenitoare, Principesa Irina și, poate, Principesa Ileana.

Biserica noastră pururea recunoscătoare pentru facerile de bine, ce le-a primit, se pregătește să serbeze din acest prilej cu demnitate amințirea nemuritoare a Marelui ei Păstor, *Andrei*.

Deci:

1. Indemnăm pe părinții protopopi, ca să participe în număr cât de mare la festivitățile din Sibiiu și Rășinari; iar dintre preoți, acei, cari în absența lor pot fi substituiți în parohii prin alți preoți ducând cu sine chiar și credincioși din popor, unde se va putea face acest lucru fără mari greutateți. Cei ce vor participa la aceste festivități, să-și întocmească călătoria astfel, ca să sosească la Sibiiu în ziua de 28 Iunie st. vechiu nainte de amiază.

2. În ziua Sf. Apostoli Petru și Pavel, să se slujască în toate bisericile din eparhie parastas solemn pentru odihna sufletului ferici-

tului în Domnul arhiepiscop și metropolit *Andrei*, cu care ocaziune preoții să cuvinteze despre vieța Marelui Ierarh și despre neperitoarele lui merite pentru biserica și neamul nostru. Unde se poate, să se aranjeze și festivități școlare prin colaborarea preoților și învățătorilor.

În parohiile vacante administrate de alți preoți din comunele învecinate, parastasul și prăznuirea memoriei Metropolitului *Andrei* se vor ținea în Dumineca viitoare, ca astfel să nu rămână nici un suflet credincios bisericii noastre fără a se împărtăși de inviorarea religioasă și națională ce se va revărsa din aceasta serbare bisericească.

3. Preoțimea să îndemne mai ales pe credincioșii cu dare de mână, să contribuie la sporirea fondului pentru ridicarea unui monument al Mitropolitului *Andrei*.

Arad, 19 Iunie (2 Iulie) 1923.

Ioan J. Papp
Episcop.

Marele Mitropolit Andrei Baron de Șaguna.

(Omagiu.)

Cultul oamenilor mari este o însușire a națiunilor, pentru cari, tradiția și respectul au însemnat o părghie și o lumină strălucitoare, în dezvoltarea lor istorică.

Vieța poporului român, plină de zbuțum și frământări amarnice, a fost o împletitură între forțele vii și oamenii extra ordinari, cari prin geniul lor au canalizat aceste forțe pe calea progresului, înfăptuind creațiuni bisericesti, naționale, politice și sociale. Prin aceste creațiuni am ajuns la strălucirea gloriei de astăzi.

O astfel de personalitate a fost marele Mitropolit și providențialul bărbat de stat Andrei Baron de Șaguna, care își doarme somnul vecinici în maozoleul dela Reșinari, și dela al cărui moarte se împlinesc în zilele aceste 50 de ani.

Tot geniul și toată inteligența sa strălucită, au închinat-o în folosul luptei gigantice și laborioasă, pentru dezrobirea bisericii și neamului nostru de dincoaci de Carpați și ridicarea acestei biserici umilite la nivelul altor biserici vecine.

— Când românii din Ardeal, Banat și părțile marginașe, gemeau în întunec și în iobăgie, asemenea poporului Izraelitean în robia babilonică, pe firmamentul acestui neam îngenunchiat politicește de unguri și sași, iar în ale credinței de Sârbi și — vai — de o fracțiune de frați, cari și-au fost cumpărat altă credință, zic pe firmamentul întunecos al acestui neam oropsit dar vrednic de-o soartă mai bună, se ridică maiestos un lucefăr luminos, apare Moisa al neamului și bisericii noastre, care cu ochii așintiți la „stâlpul de foc“ al credinței ortodoxe, ne duce la „pământul făgăduinței“.

Acesta este providențialul Șaguna, care prin puterea talentului său și prin munca ce-a dezvoltat în proporții uriașe, a accelerat în mod simțitor, dezvoltarea noastră națională și culturală, înălțând și eternizând valoarea și cinstea neamului românesc.

Născut dintr-o familie în care iubirea și dragostea de legea și limbă, era ereditară, Șaguna se devotază cu tot sufletul, în serviciul bisericii, care este puterea și gloria noastră. El era firm convins că neamul nostru este adaptat prin naștere, cu întregul organism al dezvoltării sale, la religia ortodoxă, singura credință așa de curată cum a fost dată de Mântuitorul Hristos. Și fiind noi născuți în această credință, nu putem să ne tăgăduim originea, sau să modificăm cursul istoriei noastre naționale, fără a ne condamna la peire.

Iată programul cu care a pășit el pe pământul Ardealului: „Tu Doamne știi că cătră scopul meu a alerga doresc, pe românii Transilvăneni din adâncul lor somn să-i deștept

și cu voia cătră tot ce e adevărat, plăcut, și bun, să-i atrag“. Și ne-a deșteptat, căci din lupta cărmuirii lui bisericesti și naționale, au răsărit pentru Românii de dincoaci de Carpați, atâtea instituții folositoare, atâtea rezultate durabile, încât putem zice că tot ce avem prin El s-a făcut și fără de dânsul nimic nu s-a făcut.

Independența bisericii românești din Ardeal, în cadrul căreia au luat avânt: științele, artele, literatura etc, constituiesc o forță ce ne documentează până la evidență, că vieța acestei personalități glorioase a fost în istoria neamului și bisericii noastre, o erupție triumfală pe drumul civilizației. Statutul organic Șagunian formează azi punctul lui Achile, în jurul cărui să în vârtesc toate pourparleurile pentru a pune bază solida și durabilă organizației bisericesti din România întregită.

Aureola lui Șaguna va străluci vecinic încadrată de nimbul ce încununează frunțile sufletelor mari, cari au luptat și învins pentru un ideal.

Acum când prăznuim semicentenarul morții marelui Arhiereu, cu profundă venerație aducem omagiu de închinare memoriei Sale și plecând cu smerenie genunchii în fața sfințelor altare, rugăm ferbinte pe bunul Dumnezeu, ca geniul marelui Mitropolit Andrei Șaguna să plutească ca un Meteor ocrotitor asupra sfintei noastre biserici.

Mitropolitul Andrei Șaguna

1873—1923.

Numele bărbaților mărlți trăiește în neamuri, înțelepciunea lor o povestesc popoarele și lauda lor o vestește adunarea.

Sirah c. 44.

Figura măreață care împodobește paginile istoriei românilor din Ardeal timp de un pătrar de veac, pe terenul bisericesc, școlar, național și politic, este figura Marelui arhiereu Andrei Șaguna.

Timp de 25 ani Șaguna a fost stâlpul românismului în Ardeal, centrul tuturor mișcărilor noastre, viața lui o bucată din propria noastră viață.

Împlinindu-se astăzi 50 ani dela moartea lui, sentimentele noastre de pietate, de stimă, de recunoștință, pretind ca pe câteva momente să ne îndreptăm ochii sufletești asupra sublimei figuri a Mitropo-

litului Șaguna și să ne-o reîmprospătăm cât mai viu în memorie. A uita pe un bărbat care toată viața și-a sacrificat-o pentru binele nostru, punându-ne în toate privințele pe calea progresului, ar însemna urâtă pată pe eufletul nostru.

Să ne reamintim deci, în deosebi astăzi, viața lui pulduitoare.

Născut la Mișcolt, în Ungaria în 20 Decembrie v. 1808, primi din botez numele de *Anastasiu*. Părinții lui, tatăl: Naum și mama Anastasia, erau români macedoneni, de profesiune neguțatori. Ei se trăgeau din Grabova, de unde din cauza furiei semilunei se refugiară în Ungaria. Încă de timpuriu, ca elev în cl. VI. de liceu, tinărul Anastasiu, pierzând pe tatăl său, se strămută cu mama sa și cu fratele său, Avreta la unchiul lor, la Anastasiu Grabovschi, neguțator de frunte și român înfocat, cu mare vază, în Budapesta. Sub îngrijirea părintească a acestuia Șaguna își termină studiile liceale, filozofice și juridice la Pesta cu succes eminent.

La unchiul său, care ducea casă deschisă, avu ocaziune să primească creștere socială aleasă.

Șaguna, atât din îndemn propriu, cât și la sfatul mamei sala și al unchiului său, se decide a apuca pe cariera lăpădării de sine și se duse în 1829 la Vârșeț spre a asculta științele teologice. Aici fu bine primit și văsut în casa și la masa episcopului Manuilovici, care-l luă sub patronajul său.

Aplecarea sa naturală îl face să îmbrățișeze starea preoțească, pe care mai târziu o îndrăgise așa de mult, că nu arareori se exprima în viață: „*De m'aș naște de o sută de ori, tot preot m'aș face*”.

După absolvirea studiilor teologice, de asemenea cu succes eminent, Șaguna fu aplicat de Mitropolitul din Carloviț, Stefan Stratimirovici, ca profesor de teologie, notar consistorial și secretar al său, având ocaziune a se perfecționa în afacerile bisericești administrative și judiciare.

Cunoștințele sale temeinice, munca neobosită și purtarea sa prevenitoare cucerește în curând inimile tuturor; nu e mirare deci, că Șaguna în timp scurt, dela anul 1833, când primește cinul monahal la mănăstirea Hopova în Sirmiu' până la anul 1842 ajunge arhimandrit la mănăstirea Covil în dieceza Naoplantei, Călugărindu-se. Anastasiu Șaguna, primi numele de *Andrei*, numele celui întâi chemat la apostolie, ca și când prevedința divină ni l-ar fi trimis de întâiul, care ca un al doilea Moise, să ne scoată din robia întunerecului.

După moartea episcopului Moga. întâmplată la anul 1845, la propunerea mitropolitului sârbesc prin rezoluția din 27 Iunie 1846, fu numit vicar general al eparhiei ardelene văduvită, la 1847 și la 1848 întărit și hirotonit la Carloviț de Episcop al românilor ortodocși din Transilvania și Ungaria. Astfel Șaguna urcă scaunul episcopal într'un timp furtunos, între tunetele și fulgerile politice ale unului 1848.

Încă dela începutul activității sale episcopale Șaguna își făcú planul de a reînființa vechea mitropolie română ortodoxă de Alba-Iulia și să-i supună pe toți românii, nu numai din Transilvania și Ungaria, ci din toată monarhia austro-ungară.

Ca președinte al adunării naționale, ținută pe câmpul libertății la 3/15 Mai 1848, străuește pentru luarea acestui plan în programul național. Mai voia Șaguna, ca această mitropolie să o organizeze după aceleași principii de constituțiune bisericească, după care era organizată mitropolia sârbească din Ungaria, în purtarea privilegiilor obținute dela Impăratul, adică cu un congres național bisericesc în care să ia parte laicii cu o majoritate de $\frac{2}{3}$ în afacerile bisericești ceea ce până atunci nu se întrodusesese în Transilvania, pentru că episcopia Transilvaniei era supusă mitropoliei sârbești numai „*in dogmaticis et pure spiritualibus*”; dar nu se împărtășia de privilegiile bisericii sârbești.

Șaguna întroduse un sinod mixt compus din preoți și din laici, pe care îl ținu în anii 1850, 1860 și 1864, producând prin aceasta în poporul român din Ungaria, Transilvania și Banat o mare însuflețire pentru proiectul său. El nu se putu liniști, până ce în 1864 chiar cinodul mitropolitan și congresul național sârbesc din Carloviț consimți să înființeze pentru românii din Transilvania și Ungaria o mitropolie independantă, care apoi în urma aprobării împărătești din 24 Decembrie 1864 se și organiză la începutul an. 1865.

Mitropolia aceasta n'a obținut, cum doria Șaguna, titlul ei vechi de Alba-Iulia, ei numai titlul de Mitropolia românilor gr. or. din Ungaria și Transilvania cu reședința în Sibiu. Acestei mitropolii îi fură subordonate 2 episcopii, cea din Arad și cea din Caransebeș.

În anul 1868 această stare de lucruri a fost recunoscută de parlamentul ungar în urma neobositelor ostenele ale lui Șaguna; ear mitropoliei române i-se garantă autonomia bisericească ca și celei sârbești ein Carloviț. În 1869 Șaguna ca să încununeze opera sa, înzestră mitropolia cu un „*Statut organic*”, care tot la stăruințele sale fu întărit și sancționat de împăratul

Prin acest Statut mitropolia este organizată constituțional cu participarea unui mare număr de laici în afacerile bisericești ce nu sânt de caracter pur spiritual, în parohii, în protopresbiteriate precum și în episcopii și în întreaga mitropolie.

Șaguna a întrebuițat tot spiritul său, munca sa și jertfe materiale, silindu se cu succes pentru înălțarea bisericii române, atât în privința intelectuală cât și materială, ear în afară făcându-o capacilă de rezistență.

La venirea sa de Episcop, Șaguna își află națiunea, biserica și școala în stări deplorabile. Totul era amorțit și înțelenit de suferințele seculare; totul

era sterp și plin de polomidă: națiunea lipsită de toate drepturile politice, biserica prigonită și batjocorită de toți.

Șaguna se pune pe muncă serioasă, știind că al muncii este viitorul. În muncă și în osteneală își afla el mângăierea sufletească, și această muncă neintrepută, sprijinită de înaltele sale daruri interne și și externe, i-a și încununat cu succes frumoasele planuri.

Sânt memorabile cuvintele sale în această privință, exprimate în discursul său dela Carloviț ținut cu ocaziunea sfintirii sale de Episcop:

„Cea mai mare parte a norocirii mele, pururea în osteneală mi-a fost și-mi va fi, și cea mai mare bucurie mi-a fost a învinge împedecările, și aceasta în viitor îmi va fi“.

Tot în cuvântarea dela Carloviț, zice: „Se cere dela mine ca prin ocârmuirea mea să se pună în lucrare reînvierea diecezei noastre transilvane, și ca reînvierea aceasta să corespundă trebuinței bisericii, mânturii poporului și spiritului timpului“. Ear în încheierea discursului zice: „Mai pe urmă earăș înainte Te Doamne cad și zic: Tu Doamne știi, că cătră scopul meu a alerga doresc, *pe românil transilvăneni din adâncul lor somn să-i deștept și cu voia cătră tot ce e aoevărat, plăcut și bun să-i trag*“.

Emanciparea bisericii, deșteptarea poporului român din umbra și din întunerecul morții, propăsirea și înălțarea lui pe aceeași treaptă cu celelalte popoare conlocuitoare, eată scopul urmărit de Șaguna cu stăruință de fier până în momentele din urmă ale vieții sale, care e fost luptă continuă, luptă de gigant, pentru biserică și neam, pentru binele comun.

Șaguna, ca mare spirit organizator, pricepea să-și aleagă mijloacele și timpul, Nu s'a folosit de lingusiri față de derșoanele înalte și cu influință.

Mijloacele și armele sale de luptă, erau știința, imoralitatea, canoanele bisericii, principiile morale, ca adevărul și dreptatea, precum și combinarea prevederii, agerimii de minte și a energiei, cu care purcedea în toate întreprinderile sale. În cesteia zace secretul succeselor sale.

Știința, mărgăritarul de mare preț, numal îmbinată cu moralitatea poate să facă pe om demn de înalta sa chemare, după cum însuși se exprimă într'o epistolă:

„De ne va da Dumnezeu moral, atunci vom învinge; căci până acum n'am avut alte arme, decât morale și intelectuale. Și mi sa deschis și am fost ascultat, căci moralul și știința nu se poate ușor ignora sau desprețui“.

Cu aceste două arme nemuritorul Șaguna pășia însuflând respect la ai săi și la srăini, și deschizând toate ușile, unde bătea.

Era bărbat de energie rară, înteme ată pe convingerea, că faptele, pentru care luptă sânt bazate pe dreptul istoric și natural al neamurilor. Conștiu

de adevărul pretensiunilor sale nu s'a lăsat atras de încercările celorce bucuros ar fi văzut biserica noastră slăbită. Șaguna a respins hotărât promisiunile de munți de aur, ce i-se făcuseră din partea iezuiților și a sârbilor, ca să treacă în rândul lor.

În urma dragostei nemărginite, ce o păstra poporului român, din care făcea parte, preferi să vină la noi, cari eram asupriți și umiliți, săraci, fără cler potrivit culturii timpului, fără școale și fără fonduri, iubirea față de neamul său, a arătat-o Șaguna încă de profesor la Vârșeș, ajutând și ocrotind pe mulți tineri lipsiți, cari studiau în străinătate, înflăcărându-i pentru viața cruțătoare și muncitoare. Nemuritorul Șaguna, ca model de cruțare și economie, a putut lăsa o avere considerabilă pe atunci de 200 000 florini pe seama bisericii.

Lui Șaguna și ajutorului său moral și material avem să mulțumim înființarea liceului din Brașov și Brad, alor 13 școale capitale, 600—700 școale primare. Lui avemsă-i mulțumim înființarea institutului teologic cu cursul de 3 ani și a celui pedagogic cu curs de 2 ani, precum și înființarea tipografie arhidiecezane, și tipărirea numeroselor publicațiuni apărute sub îngrijirea lui.

Nu uităm nici faptul, că Șaguna este înființătorul Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român și că a condus-o mai mulți ani dearândul desvoltând rodnică lucrare.

Activitatea mitropolitului Șaguna pe toate terenele a fost cât se poate de bogată în rezultate.

Opera sa cea mai măreață este fără îndoială introducerea constituțiunii bisericești autonome, în sensul canoanelor bisericii ortodoxe, a cărei încoronare a fost reînființarea mitropoliei.

Dupăce mitropolitul Șaguna și-a văzut opera încununată cu succes, a depus toată puterea administrativă și legislativă în mâinile congresului național-bisericesc, ținut pentru prima oară în anul 1868, zicând:

„Eară astăzi, când ți-a venit ție, noule Ierusalime, earăș lumina și mărirea Domnulul peste tine a răsărit, depun cu desăvârșită odihnă sufletească toată competența legislativă și administrativă a bisericii noastre naționale în mâinile congresului prezent și a aelor viitoare congrese. De astăzi încolo depun și responsabilitatea pentru ulterioare soarte a bisericii în mâinile acestui congres și celor viitoare și mă mângai, căci cutez să zic: „Că nu în deșert am alergat, nici în deșert m'am ostenit“.

Acesta a fost un mare moment în viața Mitropolitului, care a dovedit din nou smerenia ce l-a caracterizat în toate faptele sale. A mai prezidat Mitropolitul Șaguna un congres, la 1870.

Biserica va prăznui anul acest un semicentnar dela ziu în care osemintele lui au fost depuse în pământul Rășinarilor, dovedind că Andrei Șaguna

trăiește și va trăi în veci în sufletele noastre prin ceea-ce am moștenit dela dânsul.

Să căutăm a ne face cât mai vrednici de ceea-ce ni-a lăsat. Invățăturile și faptele, ideile și principiile lui să ne servească de cârmă în valorile furtunoase ale vieții.

Biserica, pe care a iucit-o atât de mult și pentru care s'a jertfit, s'o prețuim, să o întărim și să o înălțăm ca cel mai important factor de regenerare morală a tuturor românilor din scumpa noastră patrie, România întregită.

Pr. Dr. Nic. Stinghe.

Cum să întrebuițăm Talanții.

Mântuitorul nostru Isus Hristos știind că omenimea are să trăiască nu numai o viață spirituală cum el a trăit-o, ci fiind supus materiei trebuie să trăiască și pe cea materială, în multe sale pilde, parabole și asemănări a lăsat loc liber de dezvoltare, ba a dat și în demn omenimei de a spori și griji atât de talanții ce să refer la viața spirituală, cât și la talanții ce se refer la viața materială.

Stăpânul din Evanghelie laudă și declară de slugă bună și credincioasă pe cel care ș'a știut spori talanții dela 1-la 10; precum și pe cel, carei a știut spori dela 1-la 5; tot atunci osândește și declară de slugărea, vicleană și leneșă pe cel care nu ș'a știut spori talantul, căci l'a îngropat în pământ.

Talanții considerați ca o forță ori ca un bun spiritual ori material au și ei însămnătatea și prerogativele luminei, despre care Hristos zice că trebuie să lumineze, și nu să fie pusă sub obroc.

Iar ce privește întrebuițarea talanților spirituali ori materiali tot Hristos și Evanghelia lui ne arată cele mai instructive și ducătoare la scop pilde și exemple de urmat. Așa d. e. declară deadreptul de nebun pe bogatul, care văzându-și adunați mai mulți talanți materiali la un loc, zice sufletului său: „acum șezi, mănâncă, bea și te veselește suflete“ iară pe celalalt bogat, care-și întrebuița talanții pentru a se îmbrăca în porfiră și vison, petrecând în toate zilele în oaspețe și bucurii, îl osândește deadreptul la gheenă. Și până când Hristos osândește pe acești ușuratici și rău chivernisitori ai talanților, tot atunci într'un mod solemn binecuvântă pe Zahau, care strigă: „Doamnel, iată jumătate din averea meu o dau săracilor, și dacă am năpăstuit pe cineva cu ceva întorc împătrit“, și întratăta i'au plăcut lui Iisus aceste cuvinte, încât nu numai pe Zahau la binecuvântat, ci și pe întregă casa lui — replicându-i „astăzi să făcu mântuire casei acesteia“.

Dacă în toate vremurile și dacă însuși Mântuitorul a aflat de bine să selecționeze pe oamenii, cari își știu chivernisi și folosi talanții, față de cei cari nu știu ori nu voiesc; azi, când războiul a lăsat

atâta mizerie, atâta golătate, atâtea guri flămânde, orfani, văduve și invalizi, e de datoria tuturor acestora, cari se numesc creștini să-și examineze conștiința și sufletul și să răspundă Tatălui ceresc: cum își chivernisește și spre ce scop folosește talanții; atât pe cei spirituali, cât și pe cei materiali.

În timpul din urmă ziarele noastre au înregistrat o frumoasă cunună de mecenați, cari nu ș'au îngropat talanții lor în pământ nici l'au folosit spre îmbrăcare în porfiră și vison, ori la jocuri obscene, sau pentru zidire de turnuri și palate somptuoase, ci i'au considerat ca pe o forță, ca și pe o lumină, care ar putea întări și lumina neamul nostru: cu hrană trupească și sufletească. Biserica noastră vede cu ochi buni acest început bun de fapte creștinești, cari pe cât sunt de nobile și sociale, pe atât sunt de morale și naționale. Ni se umple inima de bucurie și ochii de lacrimi, când vedem, că pentru orfanii și invalizii, pe fața cărora e vecinic brăzdată durerea se revarsă din când în când daruri generoase; tot asemenea, când vedem că pentru căminele studențești, pentru studenții sărmani, cari niciodată nu se satură de pâine, din când în când cade câte un dar, care e tot așa de bineprimit, ca oarecând mana cea cerească, căzută spre hrană Izrailiteni lor din pustie, și ca izvorul de apă ieșit din peatra cea sacă spre răcorirea celor însetați.

Școala, Biserica și Neamul nostru românesc ar fi cu un secol îndărăpt în cultură, dacă Provedința Dumnezeiască nu ne ar fi dăruit astfel de bărbați, cari atât talanții spirituali, cât și pe cei materiali s'ai folosească după învățăturile evangheliei lui Hristos, numai și numai pentru întărirea și luminarea, celor ce zăceau în întunec.

Biserica noastră niciodată n'a fost săracă în astfel de bărbați, cari să-și știe chivernisi bine talanții, nici unii însă n'au fost înzestrați de Dumnezeu, cu atâta putere și voință de muncă cum a fost fer în Domnul Marele Noștru Arhiepiscop Andreiu Baron de Șaguna. Pe acesta l'a ales Dumnezeu, ca să fie stea conducătoare poporului românesc. Și până când noi am urmat acestei stele conducătoare, bine ne-a fost și n'am poticnit. Și dacă e adevărat, că poporul evreesc, a scăpat din pământul Eghiptului și din țara robiei numai prin credința lor în Iehova și prin supunerea oarbă în steaua lor conducătoare: Moisi; apoi e mai adevărat faptul că poporul românesc a scăpat teafăr din ghiarale tuturor dușmanilor prin Biserica lui Hristos, organizată pe baze naționale de Arhiepiscopul Șaguna și prin școala bisericei nunită școala confesiunii, însuflețită de marele lui Duh.

Neamul românesc serbează semicentenarul morții lui Andreiu Șaguna, așa după cum poate spiritul lui ș'a închipuit, că ar fi bine să se serbeze. Unirea tuturor Românilor a fost o sămânță aruncată în pământ încă în anii 1848—9. Și dacă acestei sămânțe i'a trebuit jumătate de secol, ca să aducă roade, nu

trebuie să ne mirăm, căci a adus roade bogate, cari roade sunt a-se mulțumi harnicilor sămănători din anii 1848—9, între cari locul de frunte și cel în greu l'a ocupat tinărul Arhiepiscop de atunci A. Șaguna, care și pe acest teren ș'a folosit talanții săi spirituali și morali pentru unirea culturală și politică a neamului său.

Semicentenarul morții lui A. Șaguna să nu se serbeze numai la Sibiu și la Rășinari, ci în sufletul fie-cărui Român. Vieța Lui a fost o Evanghelie sfântă, din care neamul românesc a putut scoate jumătate de secol hrană sufletească; fie și Semicentenarul morții lui o Sărbătoare de înălțare rufletească, de reculegere morală, din care fii neamului nostru mai ales și înainte de toate să învețe cum să-și întrebunțeze talanții spirituali și talanții materiali.

Duhul Marelui Arhiepiscop să nu ne părăsească, ci să fie cu noi cu toți în vecii vecilor Amin.

Ioan Evușian, preot.

Programul

serbărilor semicentenare dela moartea Marelui arhiepiscop și mitropolit ANDREI ȘAGUNA.

Miercuri, în 28 Iunie v. (11 Iulie n.) 1923.

Intimpinarea la gară P. P. Sf. Sf. ierarhi.

La ora 9 seara societățile de lectură ale tinerimei dela Seminarul teologic arhidiecezan „Andreian” și dela Școala normală „Andrei Șaguna” din Sibiu, vor aranja o ședință festivă, în sala cea mare a prefecturii județene.

Joi, în 29 Iunie v. (12 Iulie n.) 1923 — sărbătoarea Sfinților Apostoli Petru și Pavel.

La ora 8 a. m. primirea MM. LL. Regele și Regina la gară.

Pelerinaj la Rășinari.

La ora 8 $\frac{1}{2}$ se va începe sfânta Liturghie, celebrată de toți P. P. Sf. Sf. L. L. ierarhii, în biserica cea mare din Rășinari.

La ora 11 primirea MM. LL. în Rășinari. Prastas pentru fericitul în Domnul arhiepiscop și mitropolit Andrei Șaguna, la Mausoleul de lângă biserica cea mare din Rășinari. Cuvântări.

Intoarcerea la Sibiu.

La ora 6 p. m. festival cu cântări corale bisericesti și discurs festiv, în biserica catedrală din Sibiu.

La ora 8 $\frac{1}{2}$ banchet pentru invitați în onoarea MM. LL. în sala *Urania*.

Ceice doresc a participa la aceste serbări, sunt rugați să se anunțe Consistorului arhidiecezan din Sibiu, cel mai târziu până în 8 Iulie nou. a. c.

Memoriile lui Șaguna.

— Volum festiv. —

Au apărut:

Memoriile Arhiepiscopului și Mitropolitului *Andrei Șaguna* din anii 1846—1271, volum festiv publicat de Consistorul Arhidiecezei ortodoxe române de Alba-Iulia și Sibiu la aniversarea a 50-a dela adormirea în Domnul a Marelui Arhiepiscop.

Volumul, de 112 pagini, conține însemnările lui Șaguna despre faptele și întâmplările momentuoase din viața sa. După cuvintele introducătoare urmează, an de an, expunerea acestor fapte și întâmplări, care se publică acum întâia oară în întregime.

În volum se mai cuprind și câteva lámuriri, date de răposatul Arhiepiscop-vicar, Dr. Ilarion Pușcariu, cu privire la aceste Memorii, precum și mai multe ilustrațiuni; ear la sfârșitul cărții se poeta ceti: Ziarul lui Șaguna din 1857.

Cartea se găsește de vânzare în Librăria Arhidiecezană în Sibiu.

Prețul 25 lei.

Alexandrina Gr. Cantacuzino.

Suflet de elită a căruri viață întreagă de muncă este punct de reazăm și o nădejde pentru tot ce o înconjoară; dacă asemenea flori mai cresc pe plaiurile României, va să zică că tot nu este încă atinsă de descompunere.

Într'adevăr, ceea ce caracterizează pe dna Cantacuzino, este puterea de viață de muncă, de entuziasm care le păstrează în timpurile cele mai grele. Iubirea sa de neam, de țară, de tradiție, de biserică aduce aminte de vechi boeri, în tot ce aveau mai bun, ear spiritul său larg, democratic, prietenul celor mulți pe cari veșnic îi ajută și-i îmbărbătează, o face atât de dragă mai ales poporului bucureștean care o cunoaște bine; căci cine nu și aduce aminte de jertfele sale în timpul ocupațiunii, când singură luptă pentru ocrotirea tuturor și menținerea sentimentului național. Însă opera de care numele său se leagă neperitor, este *societatea ortodoxă națională a femeilor române*, întemeiată de dânsa, și a căror roade în 12 ani rămân o pagină de cinste pentru femeia română și va așeza pe dna Cantacuzino între binefăcătorii culturii românești.

Dânsei se datorește această fericită mișcare a inițiativei private, care sub scutul bisericii, înzestrează țara cu lăcașuri de învățământ de toate gradele.

Dânsei se datorește mai ales, trezirea conștiinței publice și un interes mai mare pentru toate chestiunile didactice și bisericesti.

Dânsa a fost cea dintâi, care a făcut trăsătura de unire între femeile române aparținând diferitelor clase ale societății. Nu mai vorbim de serviciile mari aduse ortodoxismului, a cărui propagandistă înfocată este.

Dar ceace va rămânea spre lauda sa, este bărbăția morală arătată în toate împrejurările, curajul cu care grăește adevărul și puterea adâncă și neștirbită a convingerilor sale.

Inzestrată de Dumnezeu cu un nume mare și avere, trăind într'un mediu unde viața este ușoară și plăcută, tânără și-a impus a munci pentru o idee, primind chiar a fi roaba datoriei, pentru reușita unui mare ideal și a dat pildă în toate împrejurările, pricepând că un nume și avere impun mari îndatoriri sociale...

N. Flavian.

INFORMAȚIUNI.

Predică și cor în catedrală Duminică în 18 Iunie v. a ținut o predică frumoasă în catedrala noastră din Arad, pâr. profesor *Dr. Iustin Suciu*. Răspunsurile liturgice le-a cântat foarte, dar foarte frumos, corul seminariștilor dela Curtea de Argeș, cari erau în excursie pe aici.

În accentele, melodia dulce și vibrațiunile acestor cântece sfinte, am gustat o evlavie și o pietate așa de profundă, încât pentru cei ce au participat la sf. biserică au fost o adevărată elevație sufletească.

Sf. icoane în instituțiile publice. Judecătorii de ocoale au publicat următorul aviz:

„Se aduc la cunoștință generală următoarele dispozițiuni ale Sf. Sinod, comunicate prin ordinul Ministerului Justiției Nr. 18812 din 1923:

1. A se introduce Sf. icoane în toate instituțiile publice din țară, precum: școale, judecătorii, cazărni, spitale, etc.

2. A se așeza pe masa de judecată Sf. Cruce în stil ortodox, ear la depunerea jurământului să se aprindă două luminări, și atât judecătorul cât și publicul să stea în picioare.

Aceste dispozițiuni întră în aplicari de azi 7 Iunie 1923.

Nu s'a primit calendarul gregorian. Unele ziare au publicat știrea, că la conferența panortodoxă din Constantinopol s'ar fi primit calendarul gregorian. Nu este adevărat. Pâr. Arhimandrit Scriban, unul din reprezentanții României la conferență, spune următoarele: Desființarea celor 13 zile nu însemnează primirea calendarului gregorian. Aceasta e o simplă ajungere la nivelul celui gregorian, dar de aci încolo alta e intercalarea anilor bisecți la noi, alta în cel gregorian. Doar în aceasta se vede structura unui calendar, în felul de întocmire a anilor bisecți. După întocmirea profesorului sârb Milancovici, primită de noi, inter-

calarea bisecților nu se potrivește cu cea din reforma gregoriană. Calendarul gregorian e el însuși greșit și nu aveam de ce trece dela un calendar greșit la altul tot greșit.

Cercul rel. Vărădia. Ședința I. a ținut-o în parohia văduvită *Găvoșdia* la 7/20 Mai. Au luat parte preș. Ioachim A. Turcu, preot în Vărădia. Ioan Covaci, preot în Ghiulița și V. Popa adm. paroh. în Soroșag. D. Medrea, preot în Baia și G. Lupuț preot în Lupești ș'a scuzat absența. Membrii cercului rel. au fost atinși foarte neplăcut de împrejurarea, că populația în zile de sărbătoare să adună înaintea crășmei, care la oara 9 era deschisă, iar în biserică nime. După săvârșirea utreniei sau adunat poporul. Sau săvârșit Sf. Liturghie în sobor, iar la priceasnă adm. paroh. V. Popa își ține predica sa despre biserică. La finea Sf. Liturghii să săvârșește parastas pentru sufletul fericitul în Domnul fost paroh în Găvoșdia Ioan A. Musca la care au luat parte și adm. de prezinte A. Mursa. După săvârșirea parastasilor preș. Ioachim A. Turcu desvoaltă însămnătatea „Cercurilor Religioasă“, iar pâr. Ioan Covaci desvoaltă tema sa despre „Desvoltarea simțului național“, care este ascultată cu interes viu. Pâr. preș. dă binecuvântare, iar poporul mângălat, cu amintirea unei zile frumoase și edificatoare de suflet să împrăștie pe la ale sale. Vărădia, la 7/20 Mai 1923.

Raportul.

Aviz.

Direcțiunea Căminului de ucenici industriali și comerciali No. 2 din Timișoara, aduce la cunoștință tuturor celor interesați, că dispune de mai multe locuri vacante pentru elevii cari voiesc să se dedice carierelor de industrie și comerț.

Condițiunile de primire sunt următoarele:

Elevii sa fi împlinit etatea de 12 ani, să fie absolvenți a cel puțin 4 clase primare, să fie sănătoși și binefăcuți. Elevul primit va fi plasat la meseria sau comerțul pe care singur și l-a ales și va primi în Cămin întreaga aprovizionare (vipt, cvartir, spălat pentru 6 kgr. săpun anual) gratis.

La prezentare elevul va aduce cu sine: 1. Extrasul de botez. 2. Certificat școlar. 3. Certificat de paupertate și alte documente ce are. 4. O pătură de pat. 5. O farfurie, lingură, furculiță și cuțit. 6. Un păhar pentru apă. 7. Cel puțin 3 rânduri de albituri. 8. Imbrăcămintea necesară.

Cererile se vor adresa către „Direcțiunea căminului comunal de ucenici industriali și comerciali No. 2“ din Timișoara, II. Str. Epure 11.

Direcțiunea.

CONCURSE.

Nr. 1611—1923.

Pentru îndeplinirea postului de *profesor de religie la școala normală de băieți* a Statului din **Timișoara**, se publică concurs cu o durată de **30 zile**, dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala”.

Reflectanții la acest post vor avea să-și prezinte, în original sau cel puțin în copii autenticate la notar public, în termenul dat, documentele personale, de studiu și de serviciu, rămânând ca cel ce va fi aplicat să beneficieze de leafă dela stat, în condițiile potrivite studiilor sale și normelor de salarizare dela stat.

Arad, 17/30 Iunie 1923.

Consistorul ort. român din Arad.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa II. din **Cutina**, protopresbiteratul Belințului, devenită vacantă în urma abdicării parohului Emil Păcurariu, se escrie concurs cu termen de **30 zile**, dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Beneficiul împreună cu acest post este:

1. Folosirea sesiunii parohiale, în extenziune de 32 jugăre.
2. Intravilanul parohial, în extenziune de un jugăr.
3. Stolele legale.
4. Intregirea dotației dela stat, conform pregătirei.

Casă parohiale de prezent nu este, dar comuna se îngrijește de locuință până la eventuala zidire a casei parohiale, dar chiria o plătește preotul ales. Alesul are să predice cel puțin tot a doua săptămână să provadă catihizația la școala noastră fără altă remunerație. Parohia e de clasa II., deci dela reflectanți se recere cvalificația pentru parohii de clasa a II-a. Alesul va avea să plătiască toate contribuțiile publice și ecvivalentul după beneficiul său.

Reflectanții au să-și trimită concursurile lor, adresate comitetului parohial, în termenul concursual, Prea Onoratului Oficiu protopresbiteral ortodox român din Belinț, și să se prezenteze, — cu prealabila învoire a protopresbiterului concernent, — într'o sârbătoarea, sau într'o Duminecă în sf. biserică din Cutina, spre a-și arăta dexteritatea în rituale, cântare și oratorie.

Reflectanții din altă dieceză au să producă act despre consensul P. S. Sale, a D-lui Episcop diecezan.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sârbu*, protopb.

—□—

1—3

În baza autorizației Ven. Consistor diecezan din Arad de sub nrul 1667/1923, pentru îndeplinirea parohiei vacante din **Ilteu**, prin aceasta să publică concurs, cu termenul de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul „Biserica și Școala”.

1. 12 și 1/2 jug. pământ, parte arător, parte fânaș. Fiind executarea reformei agrare în curs, augmentarea sesiunii parohiale este probabilă, aceasta însă parohia n-o garantează.

2. Două grădini parohiale.

3. Birul legal.

4. Stolele legale.

5. Intregirea dela stat. Casă parohială nu există.

Parohia este de clasa a II-a, dar în lipsa recurenților pentru această clasă, să admit și recurenți cu cvalificațiune de cl. a III-a.

Preotul ales va suporta toate sarcinile publice după venitul parohial și va catehiza elevii școalei primare din localitate.

Doritorii de a ocupa acest post să-și trimită recursurile instruite cu documentele de cvalificațiune și dovezile despre serviciul de până aci și adresate Comitetului parohial ort. rom. din Ilteu, oficiului protopresbiteral din Radna, iar dâșșii, cu stricta observare a dispozițiilor §-lui 33 din regulamentul pentru parohii, să să prezinte în sta biserică din localitate, spre a să arăta credincioșilor.

Din ședința dela 4/17 Maiu, 1923.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopie Givulescu*, m. p. protopresbiter.

3—3

In atențiunea comunelor și satelor!

Nainte de a repara orologiul de turn, să vă adresați cu încredere la noi, unicii orologieri în Arad, care au atelier mehanic aranjat cu uneltele necesare pentru **repararea orologelor de turn**, având o lungă praxă pe acest teren. Firma noastră sustă dela anul 1887. Pentru lucrările făcute luăm cea mare garanție. Muncă exactă și specială.

Cu stimă

Francisc Ascher & Comp

orologieri și mehanici.

Arad, Str. Eminescu No. 30.

4—10

Redactor responsabil: **SIMION STANA** asesor consistorial
Censurat: **Censura presei.**